

REMISSVAR

2021-03-30

Dnr: BO 2021-0029

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.ema@regeringskansliet.se

Betänkandet Ett förbättrat system för arbetskraftsinvandring

(dnr Ju2021/00432)

Inledning

Barnombudsmannen har beretts möjlighet att inkomma med remissvar på betänkandet *Ett förbättrat system för arbetskraftsinvandring* (SOU 2021:5).

Barnombudsmannen yttrar sig med utgångspunkt i uppdraget att företräda barns och ungas rättigheter utifrån FN:s konvention om barns rättigheter (barnkonventionen), som sedan 1 januari, 2020, är lag. Vi beaktar även de allmänna kommentarer och rekommendationer till Sverige från FN:s kommitté för barns rättigheter.

Eftersom Barnombudsmannen yttrar sig med utgångspunkt i uppdraget att företräda barns och ungas rättigheter utifrån FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) besvaras remissen endast i de delar betänkandet bedöms ha betydelse för barnets rättigheter enligt konventionen.

Kopplingar till rättigheter i barnkonventionen

De frågor som utredningen behandlar aktualiserar många rättigheter i barnkonventionen. Exempelvis skydd mot diskriminering (artikel 2), barnets bästa (artikel 3), rätt till delaktighet och inflytande (artikel 12), rätt att inte skiljas från sina föräldrar (artikel 9), skydd mot alla former av våld (artikel 19), rätt till social trygghet (artikel 26) och rätt till skälig levnadsstandard (artikel 27).

Även FN:s barnrättskommittés allmänna kommentar om de allmänna principerna rörande barns mänskliga rättigheter inom ramen för internationell migration (nr 22) och barnets rätt till frihet från alla former av våld (nr 13) berör förslagen i betänkandet.

I kommentar nr 22 framgår bland annat att barn vid internationell migration kan befinna sig i en dubbelt utsatt situation, dels i egenskap av barn och dels i egenskap av att de berörs av migration. Utsattheten gäller även barn som är kvar i sitt ursprungsland när en förälder eller båda föräldrarna har migrerat till ett annat land. Det betonas också att barnets rättigheter har företräde när det gäller

internationell migration, och att staterna därför måste inlemma konventionerna i sina migrationsrelaterade ramverk, policyer, praxis och/eller andra åtgärder.

Allmänt om betänkandet

Barnombudsmannen ser positivt på att utredningen under rubriken "Särskilt om konsekvenser för barn och unga" gjort en analys av hur förslagen kan komma att påverka barn och unga.

Analysen saknar dock tydlig koppling till barnets rättigheter, så som de framgår i artiklarna i barnkonventionen. Om barnkonventionens artiklar inte på ett tydligt sätt anges och knyts samman i en analys med koppling till de föreslagna förändringarna tappas en del av syftet med barnkonventionen. För att inkorporeringen av barnkonventionen ska få reell verkan i lagstiftningsarbetet och i tillämpningen krävs att barnrättsperspektivet synliggörs på ett ännu tydligare sätt än vad som gjorts i detta betänkande.

Vidare vill Barnombudsmannen i sammanhanget peka på vikten av att involvera barn och unga i utredningsarbete inför framtagande av ny lagstiftning.

Barnombudsmannen kan inte se att barn och unga har fått komma till tals i utredningen. Barnombudsmannen har förståelse för att utredningen har påverkats av pågående pandemi, men att involvera barn på lämpligt sätt utifrån rådande omständigheter hade på ett tydligare sätt visat att utredningens tillvägagångssätt var i linje med barnkonventionen.

Ny grund för uppehållstillstånd för högkvalificerade personer

I betänkandet föreslås att den nya grunden för uppehållstillstånd för högkvalificerade personer inte ska ge rätt att ta med sig familjemedlemmar. Barnombudsmannen ser att förslaget kan komma att innebära att barn skiljs från sina föräldrar, vilket innebär att det strider mot barnkonventionens artikel 9.

Barnombudsmannen anser att en fördjupad analys av detta utifrån barnets rättigheter är behövlig.

Förlängning av uppehållstillstånd för familjemedlemmar

Utredningen föreslår att ett uppehållstillstånd som avser förlängning av ett tidsbegränsat uppehållstillstånd som beviljats en familjemedlem ska kunna sökas inifrån landet. Det framgår i betänkandet att det redan innan fungerat så i praktiken, men Barnombudsmannen ser att det kan skapa en tydlighet och förutsägbarhet för barnet och för hela familjen att detta även tydliggörs i skrivningarna i bestämmelsen.

Barnombudsmannen tillstyrker förslaget.

Stärka arbetskraftsinvandrares ställning på arbetsmarknaden

Barnombudsmannen instämmer med betänkandet i att förslagen som rör att stärka arbetskraftsinvandrares ställning på arbetsmarknaden kan antas vara gynnande för barn. Det kan minska risken för att barn rycks upp från invanda miljöer av skäl som inte borde ha lett till utvisning samt att förebygga att barn får leva under ekonomiskt utsatta förhållanden.

Barnombudsmannen tillstyrker förslaget.

Försörjningskrav

Utredningen föreslår att ett försörjningskrav ska gälla för arbetskraftsinvandrare, spårbytare och innehavare av ICT-tillstånd som vill ta hit sina familjemedlemmar. Detta bör dock bara införas om Migrationskommitténs förslag om ett sådant krav genomförs. Något krav på en bostad av tillräcklig storlek och standard föreslås inte.

Barnombudsmannen delar utredningens bedömning att försörjningskrav för familjemedlemmar till arbetskraftsinvandrare ökar risken för att arbetstagare väljer att komma till Sverige utan barn. Det framhålls också att den största delen av anhöriga till arbetskraftsinvandrare är just barn och kravet kan antas medföra att barn i högre utsträckning kommer att skiljas från en förälder som ändå väljer att flytta till Sverige. I betänkandet beskrivs dock att det å andra sidan kan minska risken för att barn följer med en arbetstagare och sedan kommer att leva under ekonomiskt utsatta förhållanden.

Att risken är överhängande för att förslaget leder till att fler barn skiljs från sina föräldrar innebär att det inte är förenligt med artikel 9 i barnkonventionen.

Barn har förvisso även rätt till social trygghet (artikel 26) och skälig levnadsstandard (artikel 27) likväl som till att inte skiljas från sina föräldrar (artikel 9). Men det lyfts inte fram något underlag i betänkandet som stödjer tanken att barnet skulle komma att leva i större ekonomisk trygghet i ett annat land utan sin förälder, än tillsammans med föräldern i Sverige.

En annan möjlighet för att förebygga ekonomisk utsatthet för barnet är att utreda möjligheterna till kompensatoriska åtgärder. I betänkandet görs ingen analys av vad som istället skulle kunna göras för att minska den risken, utöver det som redan lyfts rörande att stärka arbetskraftsinvandrares ställning på arbetsmarknaden.

Det huvudsakliga syftet med försörjningskravet verkar vara att förslaget ska stå i överensstämmelse med Migrationskommitténs förslag, som om det genomförs innebär att det kommer att bli betydligt svårare för många utlänningar som vill ta med sig sin familj till Sverige. I betänkandet framhålls en risk för att åtminstone vissa utlänningar kommer att välja att söka uppehållstillstånd på grund av arbete i stället för på någon annan grund för att möjliggöra för att även familjemedlemmarna ska kunna komma hit.

Barnombudsmannen är dock kritisk till samtliga av de förslag om försörjningskrav vid invandring som riskerar att få allvarliga konsekvenser för barn. Detta eftersom barnet kan berövas rätten till sina föräldrar under många år, vilket är en ordning som kränker barnets rättigheter enligt barnkonventionen.

Enligt artikel 2 får inga barn diskrimineras. Ett försörjningskrav där barn i stort sett enbart får återförenas med sina föräldrar om föräldrarna har tillräckligt hög inkomst kan vara diskriminerande för berörda barn. Det skapar ett system där barnets rätt till sina föräldrar bygger på föräldrarnas inkomster. Ett barn som har en förälder med låga inkomster har inte mindre behov av sin familj än andra barn.

I förslagen ligger även att ett uppehållstillstånd som har beviljats en familjemedlem till en person med ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för arbete eller näringsverksamhet får återkallas om anknytningen bryts eller om förutsättningarna för tillståndet upphör. De erfarenheter som finns sedan tidigare av denna typ av bestämmelser är att de ofta leder till att den som är anhörig görs beroende av sin partner och inte kan lämna ett förhållande eftersom förutsättningarna för uppehållstillståndet då inte längre finns kvar. Det kan få stora

konsekvenser i de fall där det förekommer våld i relationen. Den förälder som är anhörig får svårt att lämna våldsutövaren och skydda barnet från våld, eftersom det också leder till att den anhöriga måste lämna landet. I betänkandet saknas en analys och ett resonemang i dessa frågor och vad det kan innebära kopplat till barnets rätt enligt artikel 19 att skyddas från alla former av våld.

Med anledning av ovanstående avstyrker Barnombudsmannen förslaget.

Föredragande i ärendet har varit utredare Annelie Sjöberg.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Elisabeth Dahlin', is centered on the page.

Elisabeth Dahlin
Barnombudsman